

#105

PISA

i n F o c u s

Έχουν τα αγόρια και τα κορίτσια παρόμοια στάση απέναντι στον ανταγωνισμό και την αποτυχία;

Πρόγραμμα για τη Διεθνή Αξιολόγηση Μαθητών

Έχουν τα αγόρια και τα κορίτσια παρόμοια στάση απέναντι στον ανταγωνισμό και την αποτυχία;

- Τα κορίτσια υστέρησαν σε σχέση με τα αγόρια στα μαθηματικά κατά μόλις πέντε βαθμούς στο PISA 2018, κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, και ξεπέρασαν τα αγόρια κατά δύο βαθμούς στις φυσικές επιστήμες. Σε 13 χώρες/οικονομίες, συμπεριλαμβανομένων των χωρών με υψηλές επιδόσεις, της Φινλανδίας και της Νορβηγίας, τα κορίτσια ξεπέρασαν σημαντικά τα αγόρια στα μαθηματικά.
- Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, δύο στα τρία κορίτσια, αλλά λιγότερα από ένα στα δύο αγόρια ανέφεραν ότι η αποτυχία τους κάνει να αμφιβάλλουν για τα σχέδιά τους για το μέλλον. Η Αυστρία, η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες ήταν οι χώρες του ΟΟΣΑ όπου τα κορίτσια εξέφραζαν τον μικρότερο φόβο αποτυχίας, αλλά και πάλι πολύ περισσότερο από ό,τι τα αγόρια στις χώρες αυτές.
- Στην πλειονότητα των χωρών και οικονομιών που συμμετείχαν στο PISA 2018, τα αγόρια ήταν πιθανότερο να εκφράσουν θετική στάση απέναντι στον ανταγωνισμό από ό,τι τα κορίτσια, με τις μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ των δύο φύλων να παρατηρούνται στη Γαλλία, την Πορτογαλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ουρουγουάη.

Ενώ στις περισσότερες χώρες σήμερα οι γυναίκες επιτυγχάνουν υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης από τους άνδρες, κατά μέσο όρο, έχουν λιγότερες πιθανότητες από τους άνδρες να βρουν θέση εργασίας και κερδίζουν λιγότερα χρήματα. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους εντοπίζονται αυτά τα χάσματα μεταξύ των δύο φύλων- ορισμένοι είναι εμφανείς στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Για παράδειγμα, ακόμη και όταν υπερτερούν σε ακαδημαϊκές επιδόσεις έναντι των αγοριών, τα κορίτσια έχουν λιγότερες πιθανότητες από τους άνδρες συνομηλίκους τους να επιλέξουν τις διαδρομές μέσω της εκπαίδευσης και των τομέων σπουδών, όπως οι θετικές επιστήμες, τα μαθηματικά ή η πληροφορική, που οδηγούν στα καλύτερα αμειβόμενα επαγγέλματα. Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, μόνο το 14% των κοριτσιών που είχαν κορυφαίες επιδόσεις στις θετικές επιστήμες ή τα μαθηματικά ανέφεραν ότι αναμένουν να εργαστούν ως επαγγελματίες στις θετικές επιστήμες ή τη μηχανική, ενώ το 26% των αγοριών με κορυφαίες επιδόσεις ανέφεραν κάτι τέτοιο. Η απόφαση αυτή μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες για τις προοπτικές των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Η αυτοαποτελεσματικότητα στις δράσεις τους και η αυτοεκτίμηση μπορούν να επηρεάσουν τις επιλογές που κάνουν οι έφηβοι για τη μελλοντική τους εκπαίδευση και σταδιοδρομία. Ο φόβος της αποτυχίας μπορεί να οδηγήσει τους μαθητές σε αυτοπροστασία και έτσι να αποφεύγουν τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που είναι απαραίτητες για τη μάθηση και την ανάπτυξη. Αντίθετα, η προθυμία για ανταγωνισμό μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για ανάληψη υπολογισμένων κινδύνων, όπως η υποβολή αίτησης για εισαγωγή σε πανεπιστήμια υψηλού κύρους ή για μια υψηλότερη θέση σε μια εταιρεία.

Έχουν τα σημερινά αγόρια και κορίτσια διαφορετική στάση απέναντι στον ανταγωνισμό και την αποτυχία;

Κατά μέσο όρο, τα κορίτσια και τα αγόρια σημείωσαν διαφορά λίγων μονάδων μεταξύ τους στις θετικές επιστήμες και τα μαθηματικά.

Ενώ τα κορίτσια συνήθως υπερτερούν των αγοριών στην αξιολόγηση της κατανόησης κειμένου PISA με μεγάλη διαφορά, στα μαθηματικά τα αγόρια τείνουν να υπερτερούν των κοριτσιών. Ωστόσο, η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων στα μαθηματικά στο PISA 2018 ήταν μικρή - μόλις πέντε μονάδες βαθμολογίας, υπέρ των αγοριών, κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ. Παρά το στερεότυπο ότι τα αγόρια είναι καλύτερα από τα κορίτσια στα μαθηματικά, τα αγόρια υπερτερούν σημαντικά έναντι των κοριτσιών στα μαθηματικά σε λιγότερες από τις μισές από τις 79 χώρες/οικονομίες που συμμετείχαν στο PISA 2018. Το μεγαλύτερο χάσμα μεταξύ των δύο φύλων υπέρ των αγοριών παρατηρήθηκε στην Κολομβία, όπου τα αγόρια σημείωσαν περίπου 20 μονάδες υψηλότερη βαθμολογία από τα κορίτσια- στην Αργεντινή, την Κόστα Ρίκα, την Ιταλία και το Περού το χάσμα ήταν μεγαλύτερο από 15 μονάδες. Ωστόσο, σε 14 χώρες/οικονομίες, συμπεριλαμβανομένων των χωρών του ΟΟΣΑ, της Φινλανδίας, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, τα κορίτσια είχαν καλύτερες επιδόσεις από τα αγόρια στα μαθηματικά.

Στις φυσικές επιστήμες, τα κορίτσια υπερέβησαν τα αγόρια κατά δύο μονάδες στο PISA 2018 και περίπου στις μισές από τις χώρες/οικονομίες που αξιολογήθηκαν, το χάσμα μεταξύ των φύλων στις επιδόσεις στις φυσικές επιστήμες δεν ήταν στατιστικά σημαντικό. Μόνο σε έξι χώρες/οικονομίες οι επιδόσεις των αγοριών στις φυσικές επιστήμες ήταν σημαντικά

υψηλότερες από εκείνες των κοριτσιών- το αντίθετο παρατηρήθηκε σε 35 χώρες/οικονομίες. Τα μεγαλύτερα χάσματα μεταξύ των φύλων στις επιδόσεις στις φυσικές επιστήμες, υπέρ των κοριτσιών, παρατηρήθηκαν στο Κατάρ (διαφορά 39 βαθμών), στην Ιορδανία (29 βαθμοί), στη Σαουδική Αραβία (29 βαθμοί) και στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (26 βαθμοί). Στην Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Δομινικανή Δημοκρατία, τη Φινλανδία, τη Γεωργία, την Ελλάδα, το Ισραήλ, τη Μάλτα, στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, τη Νορβηγία, τη Σλοβενία και την Ταϊλάνδη, το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων στις επιδόσεις στις φυσικές επιστήμες, υπέρ των κοριτσιών, κυμαινόταν από 10 έως 24 μονάδες.

Αντίθετα, τα αγόρια υπερέιχαν σημαντικά έναντι των κοριτσιών στις φυσικές επιστήμες στην Αργεντινή, το Πεκίνο, τη Σαγκάη, τη Ζιανγκσού και Ζετζιάνγκ (Κίνα), την Κολομβία, την Κόστα Ρίκα, το Μεξικό και το Περού, όπου τα αγόρια σημείωσαν από 9 έως 13 βαθμούς υψηλότερη βαθμολογία από τα κορίτσια.

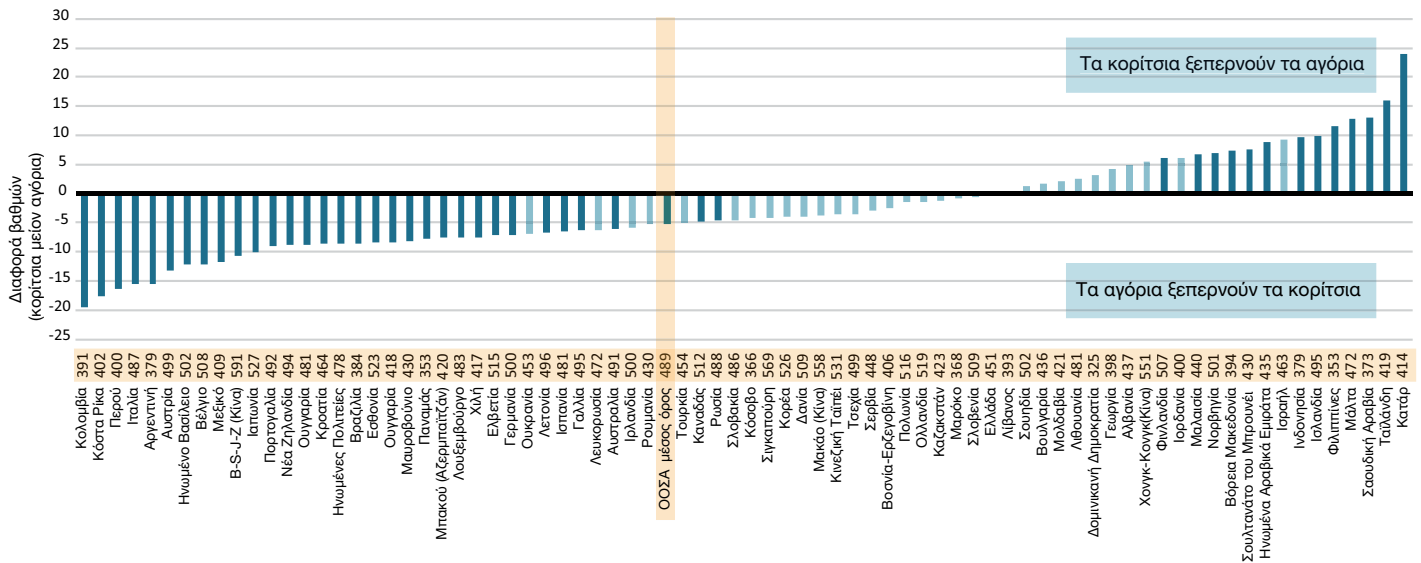
Τα κορίτσια ανέφεραν συχνότερα από τα αγόρια ότι η αποτυχία τα κάνει να αμφιβάλουν για τα σχέδιά τους

Προκειμένου να μετρηθεί το πώς οι μαθητές αισθάνονται για την αποτυχία, το PISA 2018 ρώτησε αν συμφωνούν («συμφωνώ απόλυτα», «συμφωνώ», «διαφωνώ», «διαφωνώ απόλυτα») με τρεις δηλώσεις. Οι μαθητές επέδειξαν φόβο αποτυχίας όταν συμφωνού-

σαν με αυτές τις δηλώσεις: «Όταν αποτυγχάνω, ανησυχώ για το τι σκέφτονται οι άλλοι για μένα»- «Όταν αποτυγχάνω, φοβάμαι ότι μπορεί να μην έχω αρκετό ταλέντο»- και «Όταν αποτυγχάνω, αυτό με κάνει να αμφιβάλω για τα σχέδιά μου για το μέλλον».

Γενικά, τα αγόρια και τα κορίτσια φαίνεται να βιώνουν διαφορετικά το φόβο της αποτυχίας. Σχεδόν σε όλα τα μαθήματα PISA - συμμετέχουσες χώρες/οικονομίες, τα κορίτσια ανέφεραν συχνότερα από τα αγόρια και σε μεγαλύτερο βαθμό, ότι φοβούνται την αποτυχία. Μόνο στη Σαουδική Αραβία τα αγόρια ανέφεραν σημαντικά συχνότερα ότι φοβούνται την αποτυχία, ενώ τα αγόρια και τα κορίτσια στην Αλβανία, την Ιορδανία, τον Λίβανο, το Μαυροβούνιο, τον Παναμά και το Κατάρ ανέφεραν παρόμοια επίπεδα φόβου αποτυχίας. Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, το 64% των κοριτσιών ανέφεραν ότι όταν αποτυγχάνουν, αυτό τις κάνει να αμφιβάλουν για τα σχέδιά τους για το μέλλον και το 62% ανέφεραν ότι η αποτυχία τις κάνει να φοβούνται ότι μπορεί να μην έχουν αρκετό ταλέντο. Αντίθετα, μόνο το 46% των αγοριών συμφώνησε με καθεμία από τις δύο δηλώσεις. Στην Αυστραλία, το Χονγκ Κονγκ (Κίνα), την Ιρλανδία, τη Μάλτα, τη Νέα Ζηλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, περισσότερα από τρία στα τέσσερα κορίτσια ανέφεραν ότι η αποτυχία τις κάνει να αμφιβάλουν για τα σχέδιά τους για το μέλλον, ενώ λιγότερα από ένα στα τέσσερα αγόρια ανέφεραν κάτι τέτοιο. Αντίθετα, στην Αυστρία, τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες λιγότερα από ένα στα δύο κορίτσια ανέφεραν ότι η αποτυχία τις κάνει να αμφιβάλουν για τα σχέδιά τους - και τα αγόρια σε αυτές τις χώρες έχουν παρόμοια αυτοπεποίθηση. Ο υπερβολικός φόβος της αποτυχίας μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερες φιλοδοξίες και σε προτίμηση για την επιδίωξη πιο ασφαλών, αλλά ίσως λιγότερο αποδοτικών εγχειρημάτων.

Χάσμα μεταξύ των δύο φύλων στις επιδόσεις στα μαθηματικά

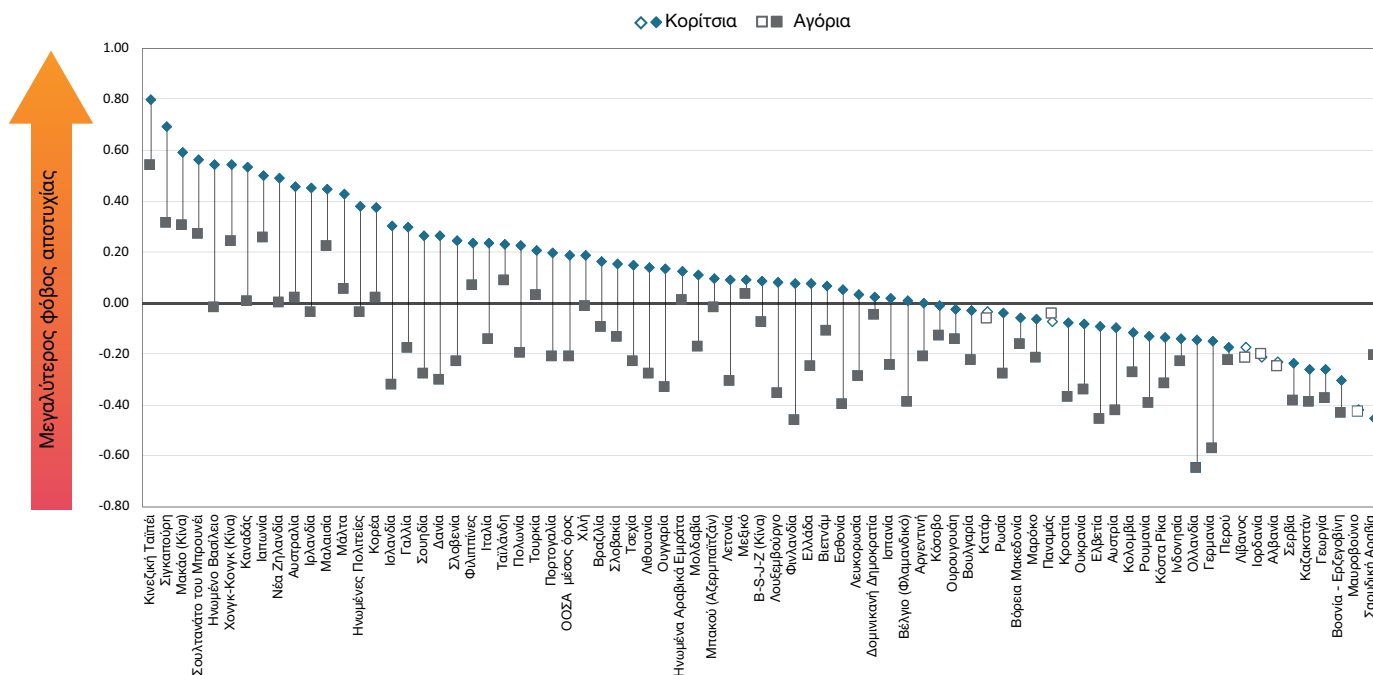
Σημειώσεις: Η μέση βαθμολογία στα μαθηματικά εμφανίζεται δίπλα στο όνομα της χώρας/οικονομίας.

Οι στατιστικά σημαντικές διαφορές επισημαίνονται με πιο σκούρο τόνο (βλ. παράρτημα Α3, Αποτελέσματα PISA 2018 [τόμος II]: ΟΟΣΑ [2019]).

Οι χώρες και οι οικονομίες κατατάσσονται σε αύξουσα σειρά ως προς τη διαφορά βαθμών που σχετίζεται με το φύλο (κορίτσια μείον αγόρια).

Πηγή: OECD, PISA 2018 Database, Table II.B1.7.3 and Table I.B1.5.

Διαφορά μεταξύ των φύλων στον φόβο της αποτυχίας

Σημειώσεις: Οι στατιστικά σημαντικές διαφορές επισημαίνονται με συμπαγή σημεία δεδομένων (βλ. παράρτημα Α3, Αποτελέσματα PISA 2018 [τόμος II]: ΟΟΣΑ [2019]).

Μόνο οι χώρες και οι οικονομίες με διαθέσιμα στοιχεία εμφανίζονται σε αυτό το σχήμα.

Οι χώρες και οι οικονομίες κατατάσσονται κατά φθίνουσα σειρά του μέσου δείκτη του φόβου αποτυχίας μεταξύ των κοριτσιών.

Πηγή: OECD, PISA 2018 Database, Table II.B1.6.13

Τα κορίτσια ανέφεραν θετική στάση απέναντι στον ανταγωνισμό λιγότερο συχνά από τα αγόρια

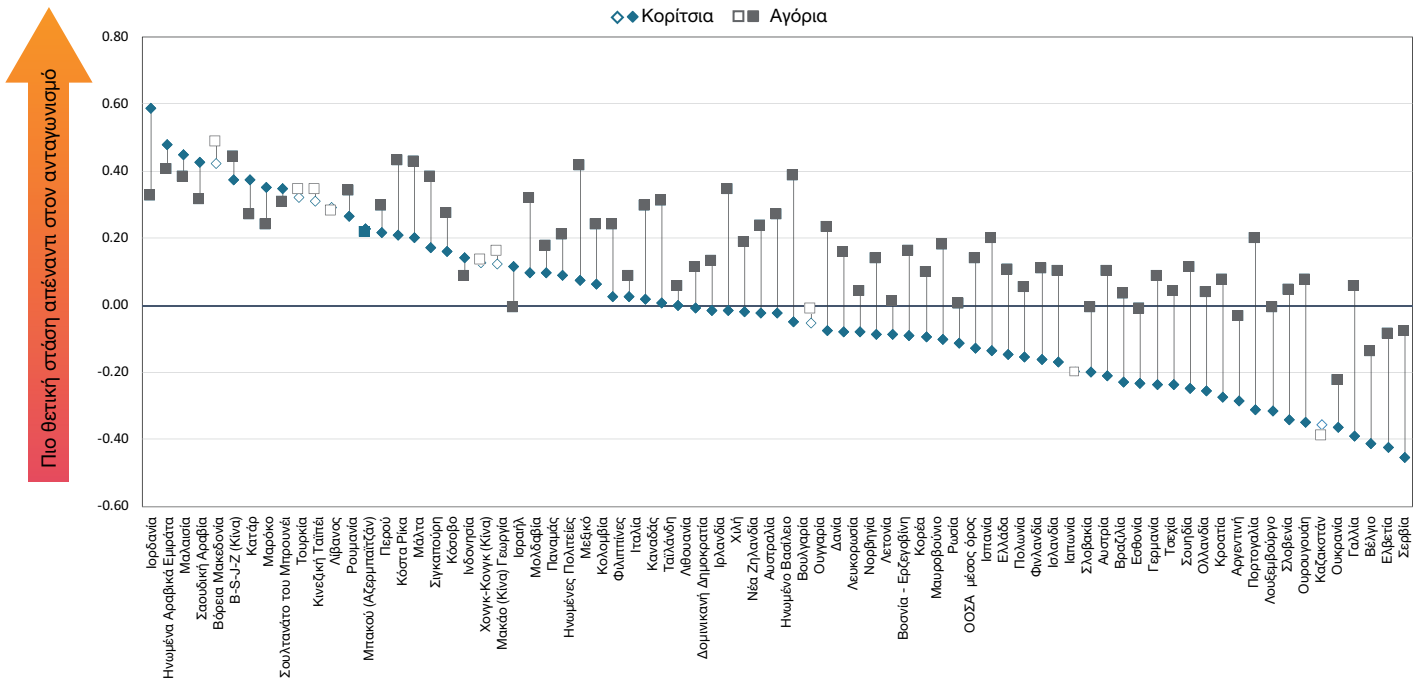
Προκειμένου να μετρηθεί η στάση των μαθητών απέναντι στον ανταγωνισμό, το PISA 2018 ρώτησε αν «συμφωνούν», «συμφωνούν απόλυτα», «διαφωνούν» ή «διαφωνούν απόλυτα» με τις ακόλουθες δηλώσεις: «Μου αρέσει να εργάζομαι σε καταστάσεις που περιλαμβάνουν ανταγωνισμό με άλλους»- «Είναι σημαντικό για μένα να αποδίδω καλύτερα από άλλους ανθρώπους σε μια εργασία»- και «Προσπαθώ περισσότερο όταν βρίσκομαι σε ανταγωνισμό με άλλους ανθρώπους».

Σε 64 από τις 79 χώρες/οικονομίες που συμμετείχαν στο PISA 2018, τα κορίτσια εξέφρασαν λιγότερο θετική στάση απέναντι στον ανταγωνισμό από ό,τι τα αγόρια. Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, το 69% των αγοριών αλλά μόνο το 53% των κοριτσιών ανέφεραν ότι τους αρέσει να εργάζονται σε καταστάσεις που περιλαμβάνουν ανταγωνισμό με άλλους- το 64% των αγοριών αλλά το 56% των κοριτσιών ανέφεραν ότι είναι σημαντικό γι' αυτά να εκτελούν μια εργασία καλύτερα από άλλους ανθρώπους- και το 77% των αγοριών αλλά μόνο το 56% των κοριτσιών ανέφεραν ότι προσπαθούν περισσότερο όταν ανταγωνίζονται άλλους ανθρώπους. Το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων είναι ιδιαίτερα μεγάλο στη Γαλλία, την Πορτογαλία,

το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ουρουγουάη, όπου τα κορίτσια είχαν πολύ λιγότερες πιθανότητες από τα αγόρια να εκφράσουν θετική στάση απέναντι στον ανταγωνισμό.

Ωστόσο, σε αρκετές χώρες, το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων προς τον ανταγωνισμό αντιστράφηκε. Στην Αλβανία, το Μπρουνέι Νταρουσαλάμ, τη Γεωργία, την Ινδονησία, την Ιορδανία, τη Μαλαισία, το Μαρόκο, το Κατάρ, τη Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, τα κορίτσια ανέφεραν σημαντικά θετικότερη στάση απέναντι στον ανταγωνισμό από ό,τι τα αγόρια. Σε 57 από τις 79 χώρες που συμμετείχαν στο PISA 2018, περισσότερα από ένα στα δύο κορίτσια ανέφεραν μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ, στην Αυστραλία, τον Καναδά, την Κολομβία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, το Μεξικό, τη Νέα Ζηλανδία, τη Νορβηγία, την Τουρκία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, περισσότερα από τρία στα πέντε κορίτσια ανέφεραν κάτι τέτοιο. Αυτές οι μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών υποδηλώνουν ότι οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στη στάση απέναντι στον ανταγωνισμό δεν είναι προκαθορισμένες. Η αίσθηση άνεσης με τον ανταγωνισμό θα μπορούσε να έχει σημαντικό αντίκτυπο στις επιλογές ζωής των μαθητών, όπως η απόφαση να ακολουθήσουν μια πιο απαιτητική, αλλά τελικά πιο αποδοτική εκπαίδευση. Έτσι, οι έγκαιρες παρεμβάσεις που προωθούν την αυτοπεποίθηση των κοριτσιών και την προθυμία τους να ανταγωνιστούν θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μείωση των διαφορών μεταξύ των δύο φύλων, στο σχολείο και στην ενήλικη ζωή.

Διαφορά μεταξύ των δύο φύλων στη στάση απέναντι στον ανταγωνισμό

Σημειώσεις: Οι στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών επισημαίνονται με συμπαγή σημεία δεδομένων (βλ. παράρτημα A3, PISA 2018 Results [Volume II]: Where All Students Can Succeed, OECD [2019]).

“Attitudes towards competition” represents the competitiveness of the student and not the perception of competitiveness at school.

Οι χώρες και οι οικονομίες κατατάσσονται κατά φθίνουσα σειρά του μέσου δείκτη της στάσης των κοριτσιών απέναντι στον ανταγωνισμό.

Πηγή: OECD, PISA 2018 Database, Table II.B1.8.14.

Συμπέρασμα

Η σχετική έλλειψη αυτοπεποίθησης των κοριτσιών, σε σύγκριση με τα αγόρια, και η σχετική δυσφορία τους απέναντι στον ανταγωνισμό μπορεί να εξηγήσει το διάχυτο χάσμα μεταξύ των δύο φύλων στους μισθούς και στην υποεκπροσώπηση των γυναικών σε υψηλά αμειβόμενες θέσεις μεταξύ των ενηλίκων. Ωστόσο, οι διαφορές μεταξύ των χωρών υποδηλώνουν ότι οι διαφορές μεταξύ των φύλων στη στάση απέναντι στον ανταγωνισμό δεν είναι προκαθορισμένες. Η υποστήριξη και το ενδιαφέρον των γονέων και των εκπαιδευτικών για τους μαθητές τους, καθώς και οι σχολικές πολιτικές και πρακτικές, μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση της αντίληψης των μαθητών για τις δικές τους δυνάμεις. Η εξάλειψη των διαφορών μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας απαιτεί από όλους τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και τους εργοδότες να αποκτήσουν μεγαλύτερη επίγνωση των δικών τους παραδοχών και των συνειδητών ή ασυνειδητών προκαταλήψεων. Με τον τρόπο αυτό, θα είναι σε θέση να παρέχουν στα κορίτσια και στα αγόρια την κατάλληλη υποστήριξη και να διασφαλίσουν ότι η επιτυχία στο σχολείο και πέρα από αυτό είναι τυφλή ως προς το φύλο.

Για περισσότερες πληροφορίες

Επικοινωνία: Pauline Givord (pauline.givord@oecd.org)

Βλέπε: OECD (2019), «Girls' and boys' performance in PISA» και «Do boys and girls differ in their attitudes towards school and learning?», στο PISA 2018 Results (Volume II): Where All Students Can Succeed, OECD Publishing, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/b5fd1b8f-en>.

Το παρόν έγγραφο δημοσιεύεται υπό την ευθύνη του Γενικού Γραμματέα του ΟΟΣΑ. Οι απόψεις που εκφράζονται και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται σε αυτό δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις επίσημες απόψεις των χωρών μελών του ΟΟΣΑ.

Το παρόν έγγραφο, καθώς και τα δεδομένα και οι χάρτες που περιλαμβάνονται σε αυτό, δεν θίγουν το καθεστώς ή την κυριαρχία επί οποιουδήποτε εδάφους, την οριοθέτηση των διεθνών συνόρων και συνόρων και την ονομασία οποιουδήποτε εδάφους, πόλης ή περιοχής.

Τα στατιστικά στοιχεία για το Ισραήλ παρέχονται από τις αρμόδιες ισραηλινές αρχές και τελούν υπό την ευθύνη τους. Η χρήση των εν λόγω στοιχείων από τον ΟΟΣΑ δεν θίγει το καθεστώς των Υψιπέδων του Γκολάν, της Ανατολικής Ιερουσαλήμ και των ισραηλινών οικισμών στη Δυτική Όχθη σύμφωνα με τους όρους του διεθνούς δικαίου.

Αυτό το έργο είναι διαθέσιμο με την άδεια *Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO* (CC BY-NC-SA 3.0 IGO). Για συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τους όρους της άδειας χρήσης, καθώς και την πιθανή εμπορική χρήση του παρόντος έργου ή τη χρήση των δεδομένων PISA, συμβουλευτείτε τους *Όρους και Προϋποθέσεις* στη διεύθυνση www.oecd.org.

Αρχικά εκδοθέν από τον ΟΟΣΑ με τον τίτλο : «Do boys and girls have similar attitudes towards competition and failure?», PISA in Focus, No. 105, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/a8898906-en>.

Η μετάφραση δεν έγινε από τον ΟΟΣΑ και δεν πρέπει να θεωρείται επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ. Η ποιότητα της μετάφρασης και η συμφωνία της με τη γλώσσα του πρωτότυπου κειμένου είναι αποκλειστική ευθύνη του/της/των μεταφραστή/τριας/ών. Σε περίπτωση ασυμφωνίας ανάμεσα στην πρωτότυπη εργασία και στη μετάφραση, μόνο το πρωτότυπο κείμενο θα θεωρηθεί έγκυρο.

Η χρήση του αρσενικού γένους γίνεται χάριν οικονομίας, προκειμένου να αποφευχθεί η προσθήκη πολλαπλών επιθημάτων που δυσκολεύουν την ανάγνωση του κειμένου και δεν αναφέρεται αναγκαστικά στο πραγματικό γένος των υποκειμένων.

Η μετάφραση, προσαρμογή και γραφιστική επιμέλεια του κειμένου έγιναν στο πλαίσιο του Έργου «Δημιουργία Ερευνητικών Υποδομών, Επεξεργασία Ερευνητικού Υλικού και Επικοινωνία Αποτελεσμάτων Διεθνών Εκπαιδευτικών Ερευνών» με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβαλωτή. Χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.